ARVAMUS

Kõige odavam energiaallikas on kokkuhoid

RENE TAMMIST
Euroopa Parlamendi Sotsiaaldemokraatide fraktsiooni nõunik

Eestis käivitud energiadebati taustal on paslik meenutada, et Eesti energiamajanduse pikaajaline prioriteet number üks peab olema energiatarbimise vähendamine. Arutelu kõrval sellest, millistest allikatest Eesti tarbijate energiavajadusi tulevikus katta, on sama oluline see, kuidas saaksime hakkama vähema energiahulgaga. Millistest sektoritest leiame suurima kokkuhoiu võimaluse? Kuidas motiveerida kodutarbijaid ja ettevõtteid tegema investeeringuid, mis alles aastate pärast suurema energiasäästu näol ennast tagasi teenivad?

Eestis võib säästa kuni kolmandiku praegu tarbitavast energiast. Kõige tulemuslikum oleks alustada hoonetes tarbitava energiakoguse vähendamisega, sest hoonetele kokku kulutavad kodumajapidamised, ettevõtted ja avalik sektor 40% kütuste ja energia lõpptarbimisest.

Hoonete energiatarbimises on esimesel kohal küte. Kesk- ja Põhja-Euroopas on kütte osatähtsus energia tarbimises 50-70%. Seetõttu seisnevad energia kokkuhoiu suurimad võimalused kütteks tarbitava energia vähendamises. Paljudes maades toimub see kokkuhoid juba praegu seadusandluse kaudu, nähes ette hoonete projekteerimisel lubatava kütteenergia koguse pinnaühiku kohta aastas.

Euroopa Liidus liigutakse jõudsalt selles suunas, et uued hooned passiivmajade nõudeid järgiksid. Euroopa Parlament tegi jaanuaris ettepaneku, et alates 2011. aastast ehitataks kõik uued hooned passiivmajade nõudeid silmas pidades.

Mis on passiivmaja?

Meedias on viimasel ajal räägitud uudsetest passiivmajadest. Sotsiaaldemokraadid on teinud ettepaneku muuta uutele, alles ehitatavatele hoonetele alates 2011. aastast üldkehtivaks passiivmajadele kehtivad nõuded. Passiivmaja puhul on hoonete energiakulu piiratud 15 kWh/(m² a). See on pea 15 korda väiksem olemasolevate hoonete keskmisest Eestis (220 kWh/(m² a)).

Passiivmajaks nimetatakse hoonet, kus maja kütmiseks piisab ainult sissejuhitava õhu soojendamisest ning kus aktiivsest küttesüsteemist saab seetõttu loobuda. Passiivmaja puhul on võtmesõnaks hoonete väga hea soojustus. Nimelt on hooned ümbritsetud välisseintelt, katuselt ja vundamendilt 30-50 cm isolatsioonimaterjaliga. Lisaks sellele on hoone ehitatud õhutihedana. Passiivmajad on ehitatud ka ilma külmasildadeta ning nende akende paigutus ja kvaliteet võimaldab kasutada looduslikku päikeseenergiat. Soe, mis tavalistes hoonetes ventileerimisega majast välja juhitakse, võetakse passiivmajas soojavahetiga tagasi sissetulevasse õhku.

Passiivmajade nõudeid järgides tõuseb uue hoone ehitushind kuni 10%, renoveeritava hoone puhul on kulu suurem. Ent maja ehitamine ilma konventsionaalse küttesüsteemita ning kiiresti kallinevad elektri- ja soojahinnad teevad lisakulu vähem kui 10 aastaga tasa. Arvestades uue hoone eluiga, tasuvad täiendavad kulutused end igati ära. Renoveerimisel on passiivmajaks ümberehitamisel tehtav kulutus õigustatud, kui hilisem energiatarbimine moodustab 10–15% tänasest.

Säästab lasteaed, säästab hotell

Passiivmajade ehitamisel kasutatakse enamikku tuntud materjale, ning need hooned võivad olla väga erineva funktsiooni ja arhitektuuriga. Nii näiteks kavatseb Valga linnavalitsus rekonstrueerida passiivmajaks kohaliku lasteaia Kaseke. Otepää vallas on valminud samuti passiivmaja tehnoloogial põhinev Saekoja hotelli projekt.

Leian, et hoonete energiasääst ja iseäranis passiivmaja idee rakendamine on ühteviisi oluline nii jõukamatele kui ka väiksemate sissetulekutega leibkondadele. Proportsionaalselt suurem osa väikese sissetulekuga perede eelarvest kulub kütte- ja elektriarvete maksmisele. Viimased kasvavad lähiaastatel hüppeliselt. Seetõttu on iseäranis nendele leibkondadele oluline energiat säästa.

Riigi käes on hoovad soodustamaks passiivmajade laiemat kasutuselevõttu. Käibemaksusoodustused, laenuintresside vabastamine tulumaksust ning õigusliku keskkonna loomine energiateenusettevõtete loomiseks on vaid mõned näited, mida riik saab teha hoonete energiasäästule kaasa aitamiseks. Meil seni tundmatud energiateenusettevõtted toimivad kõikjal vanades EL liikmesriikides. Sisuliselt võtab selline ettevõte endale kohustuse teha tarbija eest investeeringud energia säästmiseks. Tarbija – näiteks korteriühistu – maksab vähenenud energiaarvete vahet ettevõttele seni, kuni investeering tasutud saab.

Eestis on 38 miljonit ruutmeetrit eluruume, mis tarbivad keskmiselt 220 kWh/m² aastas. Kui meil õnnestuks seda numbrit vähenda kasvõi 100 kWh/m² aastas, siis säästaksime aastas kokku 4,56 miljonit MWh. See on samas suurusjärgus kui pool Narva põlevkivielektrijaamade toodangut eelmisel aastal. Ärgem siis unustagem lihtsat tõde, et energiasääst on odavaim energiaallikas.

Eelarvest ja poliitikast

Vastus Raivo Pingi artiklile Türi Rahvalehes 22. märtsil 2008.

AIVO PRÜSSEL
Türi linna elanik, vallavalitsuse arendus- ja rahandusosakonna juhataja

Et paremini mõista Raivo Pingi arvamuslugu, võiks lisada, et tegemist on Isamaa ja Res Publica Liidu (IRL) Järvamaa piirkonna juhatuse liikmega, kes minu teada juhib ka IRLi Türi osakonna tegevust.

Olen nõus, et vaja on sisemisi ümberkorraldusi, mille tulemusel suureneks valla investeerimisvõime. Täna oleme olukorras, kus suurem osa rahast kulub jooksvate kulude katmiseks.

Minu jaoks on arusaamatu, et sellest kirjutab vallavolikogu liige. Mure oleks mõistetav, kui artiklile oleks alla kirjutanud mõni vallakodanik. Kui ma õieti mäletan, ei hääletanud Raivo Pink eelarve vastuvõtmise poolt. Vallavalitsuse liikmena oleks tahtnud kuulata aga juba eelarve koostamisel Raivo Pingi vastuargumente ning sisulisi ettepanekuid, mis oleks aidanud vältida kõiki neid ohte, millest ta oma artiklis kirjutab. Või ei olegi see vallavolikogu liikme kohustus? Raivo Pink vallavolikogu liikmena ei ole saanud ilmselt aru, et vallavolikogu ongi see koht, kus valla elu puudutavates küsimustes sisulisi otsuseid tehakse.

On ju avalik saladus, et IRL valmistab ette oma tegevuskava järgmisteks kohalike volikogude valmisteks. Ootan seda huviga. Kui head ideed alles koos lähenevate valmistega tulevad, siis valijana paneks see mind enne valimiskasti juurde minemist tõsiselt mõtlema. On uskumatu, kuidas inimesed muutuvad. Partei, võim, raha – need on kui võlusõnad, mis panevad inimesi pimesi tegutsema, unustades igasugused inimlikud väärtused meie ümber. Rahvalehe lugejatele veel teadmiseks, et IRL on esindatud ka Türi vallavalitsuses. Abivallavanema ametikoht on piisavalt mõjukas, et kõiki häid ideid ellu viia.

Käesolevat artiklit kirjutades ei taha ma väita, et Türi vallavalitsuse töös ei ole puudusi, kindlasti on. Alati saab paremini. Praktika on näidanud, et hea tulemus eeldab head koostööd. Julgen siinjuures kinnitada, et pole saanud Raivo Pingilt ühtegi head ideed ega mõtet edaspidise tegevuse kavandamiseks, küll aga teiste erakondade liikmetelt. Ilmselt mõtlevad nemad rohkem valla arendamise kui võimule pürgimise peale.

Raivo Pingi artiklis kirjeldatud probleemid eeldavad sisemisi ümberkorraldusi, et paremini kasutada võimalusi, mis tulenevad valdade ühinemisest. Minu hinnangul algasid probleemid juba valdade ühinemise ettevalmistamisel. Nelja omavalitsuse ühinemisel oli eestvedajaks Türi linn. On jäänud arusaamatuks, milles on seisnenud Türi linna tohutu panus nelja omavalitsuse ühinemisprotsessi ettevalmistamisel, kuigi linna on selle tegevuse eest korduvalt esile tõstetud. Tegelikult klopiti üles ainult poliitilist vahtu. Kui ühinemise ettevalmistamisega oleks kaasnenud korralikud majanduslikud arvestused ning koostatud majanduslikult põhjendatud tegevuskava, siis Raivo Pingi artiklis püstitatud probleemid oleks juba ammu lahendatud. Valdade ühinemine on kuni tänaseni teema, mille vastu on tundnud huvi väga paljude omavalitsuste töötajad, kellega on õnnestunud kohtuda erinevatel seminaridel ja koosolekutel. Arusaam on olnud alati ühene – nii omavalitsusi liita ei tohi. Majanduslike arvestuste ning eelarve olemasolu on eelduseks isegi mõne tuhande kroonise eelarvega projektile raha taotlemisel, rääkimata valdade ühendamisest.

Nüüd erinevatest projektidest ja rahataotluste koostamisest. Vald tegutseb valla arengukava alusel, milles püstitatud eesmärkide täitmiseks püüame leida erinevate meetmete kaudu täiendavaid vahendeid. Sellealase tegevuse kohta info puudust ei tohiks kindlasti kurta volikogu liikmed. Volikogu on otsustanud rahaliste kohustuste võtmise ja kinnitanud projektide arendamisega seotud kulude suuruse valla eelarvest. Praegu on suurematest objektidest taotlus esitatud Türi kultuurimaja ja Türi noortekeskuse hoone (endine kesklinna katlamaja) rekonstrueerimiseks. Lähemal ajal algab Türi reoveepuhasti ja Kirna-Poaka vee- ja kanalisatsioonitrasside rekonstrueerimine, positiivne otsus nende tööde rahastamiseks on juba tehtud. Ettevalmistustööd käivad Türi linnas asuvate vee- ja kanalisatsioonitrasside rekonstrueerimiseks ja ehitamiseks. Kindlasti taotleme riigieelarvest vahendeid Lokuta lasteaiale juurdeehituse tegemiseks. See info puudutas ainult suuremaid projekte. Et info jõuaks kõigi valla elanikeni, paneme lähemal ajal vastava info üles Türi valla kodulehele.

Nüüd külade uuenduse meetmest, millest Raivo Pink oma artiklis kirjutab. Antud meetmest saavad raha taotleda mittetulundusühingud, mitte omavalitsused. Kas mittetulundusühingud seda võimalust kasutavad, jääb nende otsustada. Kindlasti peab see olema antud piirkonnas tegutsevate inimeste ühine otsus, sest objekti arendamise ja edaspidise kasutamisega kaasnevad ka kohustused. Külaliikumise ja seltsitegevuse spetsialisti Riina Trummi initsiatiivil on toimunud seminar külade arengukavade koostamiseks ning arvukalt kohtumisi erinevate piirkondade inimestega, mille tulemusel peaks lähemal ajal saama arengukava 4-5 valla erinevat piirkonda. See, et Pipi-Liis Siemann aitas koostada taotlust Kihli motokompleksi arendamiseks, on igati positiivne, ta on aidanud neil taotlusi kirjutada ka varem. Pipi-Liis Siemann on küll lapsepuhkusel ja saab emapalka, kuid ta juhib Lõuna-Järvamaa Arendusühingut, mille juhtimise eest saab ka tasu. Samuti makstakse kinni tema sõidukulud ja telefoniarved. Tegelikult on Pipi-Liis Siemanni poolt esitatud taotlusi rohkem, osa neist esitatud arendusühingu nimel, mõne taotluse kirjutamise või projekti juhtimise eest tasu maksmiseks on sõlmitud eraldi kokkulepped. Kui arendusühing sellega ei tegeleks, siis ei oleks teda valla eelarvest ka põhjust finantseerida. Kindlasti on sellega kursis Raivo Pink, kuid miks peab jätma Rahvalehe lugejatele mulje, et noor ema ei saa kodus rahulikult last kasvatada, vaid peab vallaametnike eest tasuta taotlusi kirjutama?

Et asjast vallaelanikele rohkem kasu oleks, võiks Rahvalehes avada eraldi rubriigi "Kuidas edasi?", milles IRL-i ja teiste erakondade liikmed võiks pakkuda välja konkreetseid ideid ja lahendusi. Kuna ümberkorraldused puudutavad väga paljusid inimesi, siis ei tohikski neid kabinetivaikuses teha.

Järgmises lehes põhjalikumalt eelarvest ning valitsemiskulude tegelikust suurusest.

Sotsiaalministeerium toetab e-teenuste levikut

ELI LILLES
Sotsiaalministeeriumi pressiesindaja

Sotsiaalministeerium kuulutab välja projektikonkursi e-kaasatuse suurendamiseks puudega inimeste ja eakate hulgas. Toetusi jagatakse pea 600 000 krooni ulatuses.

Sotsiaalministeeriumi perepoliitika ja sotsiaalala asekantsler Riho Rahuoja sõnul on projektikonkursi eesmärk pakkuda kõigile ühiskonnaliikmetele võimalust infoühiskonnas osalemiseks. „Ühelt poolt tahame laiendada inimeste võimalusi omavaheliseks suhtlemiseks, info hankimiseks, e-teenuste kasutamiseks ja üldse ühiskonnas kaasalöömiseks. Teisest küljest on väga oluline ka see, et näiteks nii eakad kui puudega inimesed oskaksid ja oleksid motiveeritud arvutit ja internetti kasutama. Alles seejärel saame otsida neile võimalusi ja vahendeid," ütles Rahuoja.

Projektikonkursiga jagatakse 593 294 krooni. Toetatakse projekte, mis suurendavad eakate ja puudega inimeste oskusi teenuseid internetis kasutada ning aitavad kaasa elukestvale õppele ja paindlikele töövormidele. Oodatud on ka projektid portaalide ja veebilehtede loomiseks ning arendamiseks, mis teevad info leidmise lihtsamaks.

Eelmisel aastal anti toetusi välja 496 279 krooni, kokku investeeris Sotsiaalministeerium eelmisel aastal e-kaasatuse suurendamiseks üle kahe miljoni krooni. Projektikonkursi tulemusena võeti kasutusele nii uusi programme kui ka korraldati arvutikoolitusi eakatele ja puuetega inimestele. Näiteks Eesti Kuulmispuuetega Laste Vanemate Liit arendab tänavu sügiseks välja viipekeele e-õppe programmi inimeste koolitamiseks, kes puutuvad kokku kuulmispuudega lastega. Avaldatakse ka viipekeele sõnaraamat, mis oleks veebist kättesaadav. Eesti Liikumispuuetega Inimeste Liidul valmib suvel veebiportaal puudega inimestele mõeldud abivahenditest, mis võimaldavad kasutada arvutit ja internetti.

Toetust e-kaasamise projektikonkursil saavad taotleda mittetulundusühingud, sihtasutused ja kohaliku omavalitsuse üksused, kes tegelevad eakate ja/või puudega inimestega. Taotluste esitamise tähtaeg on 30. aprill.